

Ontdek méér klassiek op orkest.nl

Bachs Matthäus-Passion onder leiding van René Jacobs

Voor deze editie van het jaarlijks passieconcert werkt het Nederlands Kamerorkest samen met het Nationaal Gemengd Jeugdkoor en het Nationaal Jongenskoor.

vr 27 maart, 19:30 Grote Kerk Alkmaar
za 28 maart, 19:30 Het Concertgebouw
zo 29 maart, 13:45 TivoliVredenburg Utrecht

Nederlands Kamerorkest
René Jacobs, dirigent
Mark Milhofer, tenor
(Evangelist en aria's)
Olivia Vermeulen, alt
Johannes Weisser, bas (Christus)
Birgitte Christensen, sopraan
Christian Senn, bariton
Nationaal Gemengd Jeugdkoor
Nationaal Jongenskoor
László Norbert Nemes, koordirigent
Irene Verburg, koordirigent

Word vriend en bestel series met voorrang

We verwelkomen jaarlijks duizenden kinderen, leiden getalenteerde dirigenten en orkestmusici op en spelen niet alleen op de prestigieuze podia van Het Concertgebouw en De Nationale Opera, maar ook voor buurtbewoners in onze eigen NedPhO-Koepel, in poptempel Paradiso voor nieuw publiek en met kleine ensembles in zieken- en verzorgingshuizen. Geniet je van onze concerten en gun je dit iedereen? Kijk op orkest.nl/steun wat je als vriend of donateur kunt doen. Als vriend krijg je voorrang bij het bestellen van series!

NEDERLANDS ^{70 jaar}
KAMERORKEST

Robert & Clara Schumann BEETHOVEN 4

Shunske Sato
leiding & viool

Alexander Melnikov
piano

Yakult

orkest.nl

PROGRAMMA

Robert Schumann (1810 - 1856)
Symfonie in g, WoO 29 'Zwickau' (1833)
Leipziger fassung 1841

I. Allegro

Ludwig van Beethoven (1770 - 1827)
Symfonie nr. 4 in Bes, op. 60 (1806)

I. Adagio - Allegro vivace, II. Adagio, III. Allegro molto e vivace -
Trio: Un poco meno allegro – Tempo primo, IV. Allegro ma non troppo

Pauze

Clara Schumann (1819 - 1896)
Pianoconcert in a, op. 7 (1835)

I. Allegro maestoso
II. Romanze: Andante non troppo con grazia
III. Finale: Allegro non troppo

Robert Schumann
Vioolconcert in d, WoO 23 (1853)

II. Langsam, *met codetta van B. Britten 1937*

Robert Schumann
Concert-Allegro met introductie in d,
voor orkest en piano, op. 134 (1853)

Ziemlich langsam - Lebhaft

NEDERLANDS KAMERORKEST
Shunske Sato, leiding & viool
Alexander Melnikov, piano

Duur concert: ca. 110 minuten

do 26 februari, 20:15
Theater De Vest Alkmaar
vr 27 februari, 20:00
PHIL Haarlem
za 28 februari, 20:15
Het Concertgebouw

VOORPROGRAMMA

Pianist en presentator Christiaan Kuyvenhoven leidt het programma in.
do 26 februari, 19:40 - 20:00 - in de Pleinzaal
vr 27 februari, 19:15 - 19:45 - in de Van Warmerdam Zaal
za 28 februari, 19:40 - 20:00 - in de Spiegelzaal

Muzikale zielsverwanten

Vioolvirtuoos Shunske Sato, voormalig artistiek leider en concertmeester van de Nederlandse Bachvereniging, is voor het eerst te gast bij het Nederlands Kamerorkest. Hij leidt het orkest in Beethovens lyrische *Vierde symfonie* en in het openingsdeel uit een onvoltooide symfonie van Robert Schumann. Solist in de pianoconcerten van Clara en Robert Schumann is meesterpianist Alexander Melnikov, en Sato soleert zelf in het betoverende langzame deel uit Robert Schumanns *Vioolconcert*.

Robert en Clara Schumann

Het is misschien wel het beroemdste muzikantenechtpaar van de negentiende eeuw: de romantische pianist, schrijver en componist Robert Schumann – die door onfortuinlijke gebeurtenissen telkens van koers moest wisselen – en Clara Wieck Schumann, het getalenteerde wonderkind van de vermaarde pianopedagoog Friedrich Wieck. De twintiger Robert hoorde de toen dertienjarige Clara voor het eerst spelen tijdens een concert in 1832. Twee jaar later kwam hij Clara regelmatig tegen, omdat hij als leerling van Wieck regelmatig in huize Wieck verbleef. Ze werden verliefd en trouwden in 1840, ondanks de sterke tegenstand van Clara's vader, één dag voor haar eenentwintigste verjaardag. Clara had als Clara Schumann een grote impact op Robert. Ze was zelf een begenadigd componist en wereldberoemd concertpianist; samen toerden ze door Europa, met Clara achter de piano en Robert op de bok. Helaas duurde hun gezamenlijke succes niet lang: begin 1854 raakte Robert in een ernstige depressie en deed hij een mislukte zelfmoordpoging door in de Rijn te springen. De laatste twee jaar van zijn leven bracht hij door in een instituut in Bonn-Endenich. Na zijn overlijden stopte Clara met componeren, maar ze bleef wel optreden en lesgeven.

Onvoltooid jeugdwerk

Het avontuur met Clara moest nog beginnen toen Robert aan zijn onvoltooide *Symfonie in g* begon in 1832, gedeeltelijk gebaseerd op schetsen voor een nooit voltooide *Hamlet*-opera. Robert Schumann was in deze jaren sterk in de ban van Ludwig van Beethoven: hij bestudeerde en kopieerde diens symfonieën intensief, wat een duidelijke stempel drukte op zijn eigen composities. Die invloed is goed hoorbaar in deze symfonie, vooral dankzij het gebruik van veel korte terugkerende melodieën en markante ritmes. De bijnaam ‘Zwickau’ verwijst naar Schumanns geboorteplaats, waar het eerste deel in 1832 voor het eerst werd uitgevoerd. Leuk detail: dit was hetzelfde concert waar hij Clara voor het eerst hoorde spelen, want zij trad op tijdens dezelfde avond met een eigen pianocompositie. Het tweede deel bleef tijdens Roberts leven onuitgevoerd, en van de laatste twee delen bestaan slechts enkele schetsen.

Beethovens Vierde symfonie

Van Robert Schumanns inspirator Ludwig van Beethoven klinkt de lyrische *Vierde symfonie*. Vergeleken met Beethovens heldhaftige *Derde symfonie ‘Eroica’* en zijn revolutionaire *Vijfde symfonie* lijkt de *Vierde* een ondergeschoven kindje, het werk wordt veel minder uitgevoerd. In de woorden van Robert Schumann, die ook een succesvolle schrijver en muziekcriticus was: Beethovens *Vierde symfonie* is ‘een slanke maagd tussen twee reuzen’. Beethoven schreef de symfonie in opdracht van graaf Franz von Oppersdorff en de wereldpremière op 13 april 1808 in Wenen was een groot succes. Mogelijk omdat Beethoven in deze symfonie zijn overwegend boze karakter verborgen hield, want deze muziek is opvallend opgewekt en levenslustig. De symfonie opent met een mysterieuze, bijna duistere langzame inleiding, waarna een licht en energiek *Allegro* losbarst. Het lyrische tweede deel combineert een meditatieve melodie met een onderhuidse onrust, terwijl het *Scherzo* speelt en verrassend van karakter is. De finale is sprankelend en uitbundig en zit vol energie en levensvreugde.

Clara Schumanns pianoconcert

Dat Clara Schumann niet alleen een uitstekende pianist was, maar ook een begaafd componist, blijkt uit haar eigen virtuoze *Pianoconcert in a*. Dat had ze mede te danken aan het strenge onderwijs van haar vader: ze kreeg als kind niet alleen pianoles, maar ook harmonie en contrapunt, theorie, zang-

en vioollessen. Clara bleek een wonderkind: ze was nog maar elf jaar oud toen ze haar opus 1 (van in totaal 23 werken) publiceerde. ‘Eigenlijk zou een vrouw niet moeten componeren’, zou ze zelf ooit hebben beweerd. Een opmerkelijke uitspraak van een vrouw die veel fraaie composities op haar naam heeft staan. Clara schreef haar enige pianoconcert toen ze veertien jaar was en zou het regelmatig uitvoeren tijdens haar internationale tournees. Ook haar verbluffende interpretaties van werk van Chopin, Beethoven, Brahms en Robert Schumann werden geroemd. Overigens viel ze niet alleen op omdat ze een vrouw was, maar ook omdat ze een van de eerste pianovirtuozen was die zonder bladmuziek speelde. Clara’s *Pianoconcert in a* zit vol uitdagende solopassages en aangrijpende melodieën die aan Chopin doen denken. Het bevat bovendien een opmerkelijk origineel langzaam deel voor piano en cello: er is een glansrol weggelegd voor de solocellist van elk orkest dat dit concert begeleidt. Bij ons wordt het gespeeld door cello-aanvoerder Sietse-Jan Weijenberg.

Verjaardagscadeau van Robert aan Clara

Net als zijn vrouw schreef Robert Schumann ook een *Pianoconcert in a*, een geliefd werk dat tot het vaste repertoire van pianisten behoort. Veel minder bekend is zijn *Concert-Allegro met introductie in d*. In 1853, enkele weken na Clara Schumanns vierendertigste verjaardag, verscheen de jonge Johannes Brahms aan de deur van het huis van de familie Schumann — een ontmoeting van grote betekenis. Het echtpaar raakte zeer gesteld op Brahms en Clara zou haar leven lang een hechte vriendschap met hem onderhouden. Robert schonk Clara voor haar verjaardag niet alleen een nieuwe vleugel, maar ook het manuscript van zijn *Concert-Allegro met introductie*, een virtuoos werk dat hij vlak voor zijn dood aan Brahms zou opdragen. Samen met het indrukwekkende, postuum uitgegeven *Vioolconcert in d* — waarvan we vandaag het ontroerende langzame deel horen — behoort dit stuk tot Schumanns laatste voltooide composities. Het opent met pizzicato-akkoorden in het orkest, waarna de piano een lyrisch thema introduceert dat in het *Allegro* terugkeert. Daar klinkt een nieuw, uiterst teder thema, gevolgd door een uitgebreide cadens (solo) die bijna een kwart van het werk beslaat. De eerste uitvoeringen werden eind 1853 door Clara in Nederland gegeven, met Robert als dirigent.

Tekst: Noortje Zanen

Nederlands kamerorkest

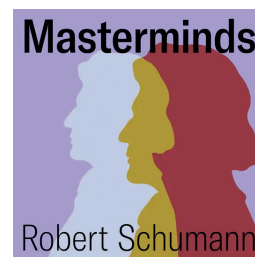
Het jarige Nederlands Kamerorkest maakte in zeventig jaar naam met vele memorabele concerten, internationale tournees en opnames. Het orkest blinkt uit in het klassieke repertoire van Beethoven en Mozart maar speelt ook geregeld Stravinsky, Bartók, Bach en opdrachtwerken. De afgelopen twintig jaar is violist Gordan Nikolić muzikaal leider en werkte het orkest samen met topartiesten als Maxim Emelyanychev, Lucas en Arthur Jussen, Alexander Kantorov, René Jacobs, Jeanine De Bique en met artistiek partner Cappella Amsterdam. Bij De Nationale Opera is het Nederlands Kamerorkest specialist in opera's van Mozart, Purcell en Gluck maar ook in belcantorepertoire. Het orkest investeert graag in de toekomst via samenwerkingen met jonge professionele zangers, de Orkestacademie en samenwerkingen met jeugdkoren zoals het Nationaal Jeugdkoor en Nieuw Vocaal Amsterdam. Het Kamerorkest is ook de motor achter SOUK; een tweejaarlijks festival met artiesten uit de Arabische wereld in Het Concertgebouw. Het orkest sluit ieder seizoen af met een bijzonder programma in Paradiso waarin de grote thema's en vragen van nu centraal staan. Dit in samenwerking met lichtontwerpers, dichters, filosofen en levende componisten.

Shunske Sato, leiding & viool

Shunske Sato is violist, dirigent, kamermusicus, solist en docent, met een speciale interesse in de historische uitvoeringspraktijk. Afgelopen twee seizoenen leidde Shunske het Tokyo Symphony Orchestra, het Residentie Orkest, het Radio Filharmonisch Orkest, het Stuttgarter Kammerorchester, Philharmonia Baroque en was hij te gast bij het Oregon Bach Festival. Kamermuziek maakt hij met cellist Hidemi Suzuki en pianiste Shuann Chai. Van 2013 tot 2023 was Shunske artistiek leider en concertmeester van de Nederlandse Bachvereniging. Sinds 2011 werkt hij nauw samen met Concerto Köln. Shunske deelde zijn kennis met jonge musici bij gastdirecties bij onder meer het European Union Baroque Orchestra, Juilliard HIP en de New World Symphony (Miami). Shunske werd geboren in Tokyo en groeide op in de Verenigde Staten. Hij studeerde aan de Juilliard School in New York, het Conservatoire National de Région in Parijs en de Hochschule für Musik und Theater in München. Shunske woont in Nederland en is hoofd-vakdocent historische viool op het Amsterdams Conservatorium.

Alexander Melnikov, piano

Alexander Melnikov studeerde aan het conservatorium van Moskou en kreeg privéles van de legendarische Sviatoslav Richter. Hij won onder meer het Robert Schumann Wettbewerf in Zwickau (1989) en de Koningin Elisabethwedstrijd in Brussel (1991). Hij trad op met orkesten als het Koninklijk Concertgebouworkest, het Gewandhausorchester Leipzig en het Philadelphia Orchestra. Zijn album met de preludes en fuga's van Sjostakovitsj werd door het BBC Magazine geschaard onder de vijftig beste albums ooit gemaakt. In het seizoen 2025-2026 treedt Melnikov op met onder ander het NDR Elbphilharmonie Orchester, het London Philharmonic Orchestra, en het Oslo Philharmonic Orchestra en werkt hij met dirigenten als Maxim Emelyanychev, Teodor Currentzis en Hannu Lintu. Ook zet Melnikov zijn kamermuziekactiviteiten voort met onder andere vaste muzikale partners Jean-Guihen Queyras en Isabelle Faust en het Belcea Quartet. Zijn nieuwe opname *Visiting Rachmaninov* met Julia Lezhneva verscheen in 2025. Daarnaast geeft hij dit seizoen solo-recitals in Wigmore Hall en Flagey en maakt hij een tournee door Azië.

Masterminds over Robert Schumann

In deze podcast hoor je meer over de mens achter de grote componist. Musicoloog Kees Wisse en podcastmaker Botte Jellema duiken samen in het vaak complexe leven van de grote meesters in de klassieke muziek. De aflevering over het leven en de muziek van Robert Schumann is te beluisteren in diverse podcastapps of via orkest.nl/schumann.

Schrijf je in voor onze nieuwsbrief

Altijd weten wat er speelt? Schrijf je in voor de nieuwsbrief van het Nederlands Kamerorkest en het Nederlands Philharmonisch. Hoor als eerste over concerttips, achtergrondinterviews, speciale producties en nieuwe concerten. Scan de QR-code om je aan te melden.